

Nr 83.

Av herr **Lindhagen**, om anslag till främjande av en jordreform m. m.

I motionen nr 82 sid 32 har framhållits nödvändigheten av att finansiera den påbörjade jordreformen för frigörelse av de hundratusenden jordbruks- och bostadslägenheterna (hemmen) med egna hus å annans grund (expropriations- och ensittarlagarna). Dessa penningar måste anskaffas, om överhuvud taget statsmakten menar något allvar med sitt förenämnda uppsåt. Budgeten är visserligen ansträngd till det yttersta. Men här råder det krigstidstillstånd. En myckenhet medborgare hotas med ekonomisk förödelse och förlust av det andliga värdet av hemmet, som är individens hård och statens grundval. Det är, såsom så ofta betonats, minst lika viktigt att bevara de egna hem, vilka finnas, som att skapa nya. Enligt många mening ödslas utgifter på mindre viktiga ändamål. Jag tillåter mig exempelvis erinra endast om skytteanslaget och åtskilliga andra för armén och flottan föreslagna utgifter, som synas mig böra få vika för det utomordentliga behovet i ett sådant fall som detta.

För ifrågavarande jordreforms finansiering är det mest brådskande att anskaffa medel för att skydda de många lägenhetshavare, vilkas nyttjanderättskontrakt utgå under det nu löpande året. Likaså dessa otaliga lägenhetshavare, som sitta löst på obestämd tid och kunna uppsägas när som helst. Då emellertid expropriationslagen berättigar även alla andra till frigörelse när som helst under upplåtelsetiden och förenämnda motion vill utsträcka denna möjlighet till ensittarlagens kommittenter, är det av vikt att anslaget om möjligt räcker till även för sådana lägenhetssinnehavare, i den mån det för dem av någon anledning är fördelaktigt eller rent av nödvändigt att utan uppskov vinna trygg besittning av marken.

För dessa ändamål behövs ovillkorligen ett anslag för nu löpande år på tilläggsstat och vidare ett extra anslag i vanlig ordning för 1922. Beloppens erforderliga storlek är omöjligt att bedöma. Den kan vara betydande nog, om man besinnar, att en myckenhet tomter i riket i

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 3 saml. 27 häft. (Nr 82—83.) 7

sin helhet behöva frigöras redan under innevarande år och början av det nästa. I varje händelse bör beloppet vara ett förslagsanslag.

Det må ihåggkommas att här är fråga allenast om *förskott*, som skall lämnas för bekostande av expropriations- och lösningsförrättningar för betalande av lösen för jorden samt till lån åt lägenhetsinnehavarna, i den mån, såsom väl blir det vanligaste, de ej kunna på en gång återbetala förskotten. Något mindre belopp kan utan att bli återgäldat åtgå för statens egen förvaltningskostnad, men möjligt är ock för statsverket att lägga dessa kostnader även till de övriga utgifterna. Det är önskligt, att räntan å lånen kan sättas moderat, även om anslaget därigenom i viss mån kan få karaktären av understöd, samt att betalningsvillkoren för lånet bli goda, särskilt genom en tillräckligt lång amorteringstid och med hänsynstagande tillika till de enskilda lägenhetsinnehavarnas skilda förhållanden och önskningar.

Det hemställes alltså med åberopande av motiven i motionen nr 82:

att riksdagen ville — för att den genom expropriations- och ensittarlagarna inledda jordreformen för frigörelse av jordbruks- och bostadslägenheterna i landet med egna hus å annans grund måtte bli effektiv — bland annat:

1) å tilläggsstat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av tre millioner kronor;

2) å extra stat för år 1922 uppföra ett förslagsslag å tre millioner kronor; samt

3) uppdraga åt regeringen att närmare organisera dessa medels användning för att förskottera expropriations- och lösningsförfarandets utgifter samt lämna erforderliga förskottslån på ändamålsenliga villkor för gäldande av jordlösen m. m., med rätt för regeringen att av anslagen även bestrida sådana oundgängliga utgifter för denna verksamhet, som anses icke böra uttagas av lägenhetsinnehavarna.

Stockholm den 21 januari 1921.

Carl Lindhagen.